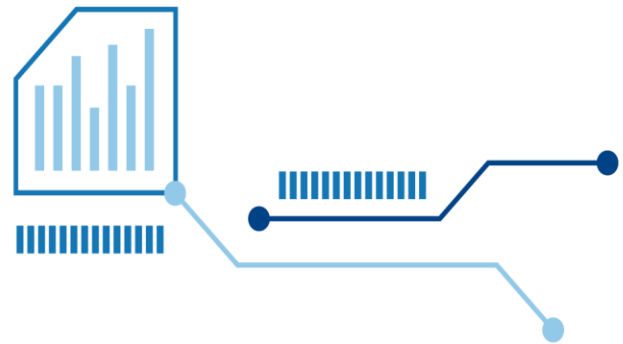

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

گزارش‌های منتخب

مهر ۱۴۰۳

معاونت بررسی‌های اقتصادی

معاونت بررسی های اقتصادی با هدف اطلاع رسانی و ارتقاء سطح آگاهی های فعالان بخش خصوصی و با به کارگیری ظرفیت های نخبگان، دانشگاه ها و موسسات تحقیقاتی، در راستای دستیابی به اهداف بلندمدت اتاق بازرگانی تهران در زمینه های گوناگون اقتصادی از جمله مسائل اقتصاد کلان، محیط کسب و کار و تجارت بین الملل به طور مستمر اقدام به انتشار گزارش ها و پژوهش های اقتصادی با استفاده از داده ها و اطلاعات منابع معتبر رسمی داخلی و بین المللی می کند.

اتاق بازرگانی تهران به منظور بهبود کمی و کیفی گزارشات خود از نظرات، انتقادات و پیشنهادات مخاطبین استقبال می نماید.

- ۴ اقتصادی (۹)؛ نمایی از آمارهای اقتصادی منتخب
- ۵ بازارچه های مرزی در ایران و جهان؛ راهکارهایی برای بهبود کارآمدی بازارچه ها و اثرگذاری در اقتصاد کشور
- ۶ بورس های کالا در ایران و کشورهای منتخب؛ چالش ها و راهکارها
- ۷ آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی؛ حلقه گمشده کسب و کارها در عصر اقتصاد دیجیتال
- ۸ تامین برق پایدار برای شهرک ها و نواحی صنعتی استان تهران

اقتصاد سنج (۹)؛ نمایی از آمارهای اقتصادی منتخب

معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران، در راستای افزایش آگاهی فعالان بخش خصوصی به ویژه هیات نمایندگان محترم اتاق، اقدام به گردآوری و تنظیم نوشتار حاضر نموده است. در این نوشتار، بر اساس تازه‌ترین آمارهای اقتصادی منتخب و با تکیه بر منابع رسمی داخلی و خارجی نمایی از اقتصاد کشور به تصویر کشیده شده است که شامل موارد زیر است:

- بهبود شکننده بخش حقیقی
- تقاضای داخلی در معرض رشد حقیقی منفی درآمد خانوارها
- صنعت پوشاک در معرض کاهش تقاضای داخلی
- ادامه تشدید کسری تراز تجاری غیر نفتی
- صادرات خدمات فنی مهندسی؛ از اوج تا لبه پرتگاه
- شکاف دسترسی به اینترنت
- نبض نوآوری در جهان؛ رقابت اقتصادها برای آینده فناورانه
- صنایع خلاق؛ پیشران اصلی اقتصاد جهانی در عصر دیجیتال

۲ بازارچه های مرزی در ایران و جهان؛ راهکارهایی برای بهبود کارآمدی بازارچه ها و اثرگذاری در اقتصاد کشور

بازارچه های مرزی، به عنوان نقاط تلاقی فرهنگ ها و اقتصادها، همواره نقشی فراتر از یک مرکز تجاری ساده ایفا کرده اند. این بازارچه ها نه تنها به تبادل کالاها و خدمات محدود نمی شوند، بلکه فضایی را برای تعاملات اجتماعی و فرهنگی میان مردم دو سوی مرز فراهم می کنند. حتی در شرایط پیچیده سیاسی نیز، بازارچه های مرزی می توانند به عنوان ابزاری برای ثبات و تقویت ارتباطات عمل کنند. نمونه بارز این مسئله را می توان در کشورهای قفقاز مشاهده کرد، جایی که این بازارچه ها با وجود تنش های سیاسی منطقه، همچنان به عنوان مسیرهای مهم تجاری و اقتصادی فعال مانده اند. از سوی دیگر، در افغانستان، کشوری با زیرساخت های تجاری ضعیف و چالش های فراوان، بازارچه های مرزی به دلیل نبود شبکه های پیشرفته تجاری، به عنوان تنها نقاط اتصال اقتصادی بین این کشور و همسایگانش عمل می کنند. این بازارچه ها علاوه بر تأمین نیازهای اولیه مردم محلی، مسیرهای کلیدی برای تبادل کالا و حفظ معیشت خانواده های بسیاری به شمار می روند.

در ایران نیز، بازارچه های مرزی به دلیل موقعیت استراتژیک و قرارگیری در نقاط حساس جغرافیایی، پتانسیل تبدیل شدن به موتور محرک توسعه اقتصادی را دارند. از مناطق شمال غربی گرفته تا جنوب شرق، هر یک از این بازارچه ها می توانند نقشی کلیدی در تحول اقتصادی مناطق مرزی ایفا کنند. اما دستیابی به این هدف نیازمند سیاست گذاری های دقیق و منسجم است. برای دستیابی به این هدف، ضروری است که سیاست گذاری های منسجم و هماهنگ در زمینه ایجاد دفاتر تجاری چندملیتی، تشویق به سرمایه گذاری مشترک و توسعه زیرساخت های لجستیکی به کار گرفته شود. ایجاد دفاتر تجاری چندملیتی با حضور نمایندگان کشورهای همسایه می تواند ضمن تسهیل فرآیندهای تجاری، اعتماد تجار و سرمایه گذاران را افزایش دهد و زمینه ساز تعاملات تجاری گسترده تری شود. همچنین، بازطراحی سیستم گمرکی و استفاده از فناوری های هوشمند برای رصد و کنترل دقیق تر فرآیندها، باعث افزایش شفافیت و کاهش تجارت غیررسمی خواهد شد. علاوه بر این، جذب سرمایه گذاری در بخش های زیرساختی و انبارداری از طریق همکاری های مشترک، می تواند به کاهش هزینه های لجستیکی و بهبود مدیریت زنجیره تأمین کمک کند. توسعه امکانات توریستی و احداث کالاهای باشگاهی نیز می تواند به جذب گردشگران و افزایش رونق اقتصادی مناطق مرزی منجر شود. در نهایت، آموزش تخصصی مرزنشینان و تجار محلی به منظور آشنایی با فناوری های نوین و قوانین بین المللی تجارت، از اولویت های کلیدی برای ارتقای توانمندی های محلی و استفاده بهینه از فرصت های تجاری است. این اقدامات می تواند نقشی اساسی در افزایش بهره وری و تبدیل بازارچه های مرزی به مراکز اقتصادی پویا ایفا کند.

۳ بورس های کالا در ایران و کشور های منتخب؛ چالش ها و راهکارها

هدف اصلی بورس های کالا، تسهیل معاملات، کشف قیمت عادلانه و افزایش شفافیت در بازار است. بورس کالای ایران یکی از بورس های بازار سرمایه کشور است که محصولات متنوعی در دو بازار فیزیکی و اوراق بهادار مبتنی بر کالا در آن معامله می شود.

گزارش به بررسی سه بورس معتبر جهانی - بورس شیکاگو، بورس فلزات لندن و بورس کالای توکیو - پرداخته است. این بورس ها به عنوان مراجع جهانی قیمت گذاری شناخته می شوند و تجربیات آن ها می تواند به بهبود عملکرد بورس کالای ایران کمک کند.

بر اساس مقایسه بورس های کالایی منتخب و بورس کالای ایران، پیشنهادهایی همچون افزایش تنوع ابزارهای مالی با معرفی دارایی های پایه و قراردادهای جدید؛ کاهش مداخلات دولت با هدف بهبود کارایی بازار و کشف قیمت عادلانه؛ ارتقای آگاهی بازیگران بازار سرمایه نسبت به پوشش ریسک، ابزارهای مشتقه و بورس کالا با آموزش و اطلاع رسانی و نیز بهبود شفافیت اطلاعات با ارائه جزئیات تفصیلی مشخصات فیزیکی دارایی پایه به ویژه در گروه کالاهای کشاورزی قابل طرح است.

آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی؛ حلقه گمشده کسب و کارها در عصر اقتصاد دیجیتال^۴

ظهور پلتفرم ها و فناوری های دیجیتال عصر جدیدی از اشتغال را آغاز کرده و سنگ بنای تحول کسب و کار است. دنیای امروز دنیای سازمان هاست و نیروی انسانی به عنوان با ارزش ترین منابع سازمانی، متولی آن محسوب می شود. در این راستا اگر سازمانی بخواهد در اقتصاد و امور کاری خود پیشتاز بوده و در عرصه رقابت عقب نماند، باید از نیروی انسانی متخصص، خالق و بانگیزه بالا برخوردار باشد. ابزاری که می تواند در این زمینه یاری گر مدیران باشد، فرایند توانمندسازی است. از این رو توانمندسازی نیروی انسانی که موفقیت سازمان ها را تامین می کند به یکی از مهم ترین موضوعات روز مبدل گشته است. لذا هدف نوشتار حاضر حاضر، بررسی توانمندسازی و افزایش مهارت کارکنان به عنوان حلقه گمشده کسب و کارها در دنیای دیجیتال است. نتایج حاصل از این نوشتار حاکی از آن است که بسیاری از سازمان های حاضر در سراسر جهان با کمبود نیروی کار ماهر در حوزه دیجیتال مواجه هستند و این امر از حیث مزیت پاسخگویی سریع به تغییرات محیطی و کسب مزیت رقابتی در یک سازمان هشدار برای مدیران کسب و کار است. از طرفی جایگاه بسیار نازل ایران در شاخص سرمایه انسانی و سیاست های بازار کار، به منزله هشدار جدی برای اقتصاد کشور است.

^۴ برای دریافت فایل کامل گزارش بر روی عنوان گزارش کلیک نمایید

تأمین برق پایدار برای شهرک ها و نواحی صنعتی استان تهران^۵

این گزارش به بررسی وضعیت مدیریت انرژی و تأمین برق استان تهران می‌پردازد و به دلیل نقش محوری این استان در اقتصاد کشور و حضور مراکز اصلی حکمرانی، اهمیت بیشتری به خود می‌گیرد. در حال حاضر، ۳۱۸ هزار واحد صنفی و ۸,۸۸۸ واحد صنعتی در این استان فعال هستند که ۴۹ درصد آن‌ها در شهرک‌ها و نواحی صنعتی مستقرند. میزان انرژی توزیع‌نشده استان (به جز تهران بزرگ) ۲۰,۴۴۴ کیلووات بوده و ۱,۰۰۰ مگاوات از برق مورد نیاز شهرک‌های صنعتی هنوز تأمین نشده است. برای تأمین برق واحدهای صنعتی، دو مدل اصلی پیشنهاد شده است: «زیست‌بوم خدمات انرژی درون شبکه شهرک‌ها و نواحی صنعتی برای کسب و کارهای کوچک و متوسط» و «برق خودتأمین برای واحدهای بزرگ مقیاس». اجرای این مدل‌ها نیازمند فراهم‌سازی پیش‌نیازهایی از سوی وزارت نیرو در دو محور «پشتیبانی شرکت‌های تابعه وزارت و مدیریت ریسک‌های قراردادی» و «تأمین مالی ترجیحی و تشویقی» است. همچنین، اجرای برخی مواد قانونی مانند تقویت بازار برق و استفاده از منابع ماده ۱۶ قانون جهش تولید می‌تواند مؤثر باشد. در نهایت، گزارش چهار راهکار شامل آگاه‌سازی و هماهنگی بین ذینفعان، الزام وزارت نیرو به تعهدات، تأمین مالی کم‌هزینه‌ی ایجاد زیست‌بوم تأمین برق پایدار را پیشنهاد می‌کند.

معاونت بررسی های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران